

DE MAANDELIJSCH E VERGADERING

zal plaats hebben op **Woensdag 2 April a.s.**,
's namiddags te 6 uur precies in het Museum.

ERRATUM.

In No. 2, op blz. 15, 1e kolom, regel 28 v. b. leze men : „slechts 10 soorten” inplaats van „slechts de soorten”.

NIEUWE LEDEN.

L. M. J. H. v. Straaten, Schellingstraat 33, Voorburg; J. Brouwer, Vlielandschestraat 79, den Haag.

VERSLAG**DER MAANDELIJSCH E VERGADERING
OP WOENSDAG 5 MAART 1941.**

Aanwezig de dames : H. Beljaars, T. Nahon, Th. van Schaik, Fr. van Schaik, N. Lahaye-de Wit, T. Dütting, W. van de Geijn, en de heeren : L. Grossier, F. H. van Rummelen, J. Maessen, D. C. van Schaik, W. van Schaik, W. van der Weijden, R. Kofman, W. Onstenk, E. Nijst, M. Kamm, M. Kemp, Th. Heijen, C. Smits, H. Kortebos, H. Houx, H. van Waesberghe S.J., L. Daenen, J. C. Rijk, M. Meijer, A. Nulens, M. Mommers, L. Grégoire, H. Bouchoms, P. van Hest, P. Wassenberg, H. Koene, J. van Term, Br. Christophorus en M. Rongen.

De Voorzitter, de heer Grossier, opent de vergadering en verleent het woord aan den heer **van Rummelen**. Deze vertoont blad en vrucht van *Juglans nigra* L., afkomstig uit Oud-Ehrenstein. Deze zg. zwarte noot staat nog op een paar andere plaatsen in Limburg aangeplant, bv. in het park te Aalbeek, bij het Kasteel te Eijdsden, in het buitengoed „St. Elisabeth” (aan den weg Haelen-Roggel).

Daarna houdt de heer **van Schaik** een voordracht over de Zuid-Limburgsche mergelgrotten, waarbij ons een keur uit zijn lichtbeeldencollectie vertoond wordt. Hij belicht de belangrijkheid der grotten ten aanzien van hun waarde :

in cultuurhistorisch opzicht, omdat zij als onderaardsche steengroeven sedert het begin onzer jaartelling zijn ontgonnen en door hun aard en bewerkingswijze merkwaardige bijzonderheden over de cultuurgeschiedenis van Zuid-Limburg te zeggen hebben ;

in geschiedkundig opzicht, omdat zij door hun opschriften, teekeningen en teekens op de wanden vele bijzonderheden uit de laatste vijf eeuwen, betreffende bewoners en bezoekers van Zuid-Limburg, aan den dag kunnen brengen en omdat zij een rol gespeeld hebben in de belangrijke gebeurtenissen, welke zich in dien tijd in Limburg en ons geheele land hebben afgespeeld ;

in geologisch opzicht, omdat zij reeds meer dan een eeuw en nog steeds een studieobject vormen voor de beoefenaars der geologie ;

in natuurkundig opzicht, omdat zoowel de kennis van de temperatuursgesteldheid in hun gangen en van het gesteente, als die van de waterbeweging in het Maastrichtsche krijt er door bevorderd kunnen worden ;

in botanisch opzicht, omdat de grotingangen zich meestal bevinden in natuurlijke ontsluitingen van het gesteente en zich in hun directe omgeving een merkwaardige flora ontwikkelt ;

in faunistisch opzicht, omdat zij een speciale grottenfauna herbergen, welke zeker van een even merkwaardig karakter is als die van natuurlijke grotten ; zelfs staat deze fauna in bepaald opzicht (nl. ten aanzien der vleermuizen) vooraan, onder hetgeen de geheele wereld op dit terrein te bieden heeft ;

in geografisch opzicht, omdat zij door hun aard en uitgestrektheid een ongeëvenaarde merkwaardigheid, welke gerust eenig ter wereld genoemd kan worden, vormen ;

in technisch opzicht, omdat zij in hun tegenwoordigen staat van zeer groot belang zijn voor de kennis van den gesteentedruk, waarvan de natuurlijke werkingen op vele plaatsen in de grotten op merkwaardige wijze tot uiting komen. De gevolgtrekkingen, welke men hieruit kan maken, kunnen op één lijn gesteld worden met de ervaringen, welke men in het buitenland met de grootste onderaardsche werken heeft opgedaan (bv. met die van den bouw van den Simplontunnel) ;

in economisch opzicht, omdat zij de winterverblijfplaats vormen voor niet minder dan 12 soorten vleermuizen, welke zich des zomers, in een gebied, veel grooter dan Zuid-Limburg, waarschijnlijk zelfs in een niet onbelangrijk deel van ons land, voeden met voor bosch-, land- en tuinbouw schadelijke insecten ;

in toeristisch opzicht, omdat zij een belangrijke factor vormen voor de bevordering van het vreemdelingenverkeer en bij juiste populair-wetenschappelijke voorlichting voor bezoekers en niet het minst voor de jeugd, door hun veelzijdige beteekenis, een bron van nuttige kennis kunnen zijn ;

in heemkundig opzicht, omdat zij een bijzonder karakter aan de streek geven en een typeerend onderdeel van het landschap vormen.

De heer v. Schaik eindigde zijn met belangstelling gevolgde voordracht, met nogmaals er op te wijzen, hoe groot de beteekenis der Z. Limburgsche grotten is. Het zijn monumenten met meer dan alleen geologisch-palaeontologische beteekenis. Het zijn monumenten ook van cultuurhistorische-, biologische- en natuurtechnische beteekenis.

Naar aanleiding van de voordracht van den heer van Schaik, vraagt de heer Nijst, of de kleine boogvormige gangetjes, die op enkele plaatsen in den St. Pietersberg zijn aangetroffen, soms lustergangen geweest kunnen zijn, die dus kunstmatig

gemaakt zouden zijn. Is de bodem in dit verband onderzocht?

De heer v. Schaik antwoordt, dat de vaste bodem nog niet is waargenomen, omdat deze bedekt is met fijne mergel en platte schalen van afschilering, wat nog nergens weggeruimd is. Wel wijst dit materiaal op natuurlijke afbrokkeling, een samenwerking tusschen verweering en drukverschijnselen. Bewerking is niet waargenomen.

De heer Kemp beveelt een nader onderzoek van de door Dorren gevonden woongrot aan, waarin primitieve teekeningen zijn aangetroffen, die uit geschiedkundig oogpunt zeker van belang kunnen zijn. De heer Nijst zegt, in aansluiting hieraan, dat Dr. van Giffen deze grot bezocht heeft. Het onderzoek is echter zeer moeilijk, daar het aantal gegevens te gering is.

De vergadering wordt hierna gesloten.

Ostracoden aus der Kreide des Untergrundes der nordöstlichen Niederlande

von

J. H. BONNEMA zu Groningen.

(Fortsetzung).

Loxoconcha quadrispina nov. spec.
Taf. V, Fig. 108—113.

Von der Seite gesehen ist die Schale ungefähr dreiseitig. Der Vorderrand ist breit und gleichmässig gerundet. Der Dorsalrand ist gerade, der Ventralrand etwas konkav und da die grösste Höhe, vorne liegt, konvergieren sie nach hinten. Der Hinterrand besteht aus einem oberen etwas konkaven und einem unteren etwas konvexen Teile, die auf halber Höhe mit einander eine Spitze bilden. Von oben gesehen ist die Schale elliptisch, während die beiden Enden zugespitzt sind. Die grösste Breite liegt in der Mitte. Vorne hat die Schale einen breiten etwas konkaven seitlich komprimierten Teil und hinten einen flachen, der unten einen Kiel bildet. Von vorne gesehen ist die Schale dreiseitig, da die grösste Breite unten liegt.

Die Klappen besitzen eine Medianfurche, die etwas vor der Mitte liegt und besonders unten von einem wulstförmigen Teile der Lateralfläche umgeben ist. Sowohl oben als unten besitzt diese Erhabenheit hinten einen Stachel. Ein Beispiel der Anwesenheit von Stacheln ist auch *Loxoconcha unispinosa* Murray (1938, S. 589, T. 68, F. 4, 14, 17). Die Oberfläche der Klappen aus dem Mergel ist mit kleinen runden Grübchen dicht bedeckt. Ein Schloss ist nicht wahrzunehmen.

Sie ist in der Schreibkreide selten, im Mergel etwas häufiger.

Loxoconcha elliptica nov. spec.
Taf. VI, Fig. 6—11.

Die Schale ist von der Seite gesehen elliptisch. Der Vorderrand ist schief gerundet. Der Dorsalrand ist gerade und der Ventralrand vor der Mitte etwas konkav. Diese beiden Ränder divergieren ein wenig nach hinten, sodass dort die grösste Höhe liegt. Der Hinterrand ist ein wenig schief gerundet. Ein schwacher Kiel ist anwesend. Jede Klappe besitzt an der Bauchseite ein etwas hinter der Mitte stumpf endendes flügelartiges Gebilde, sodass die grösste Breite an der Bauchseite hinter der Mitte liegt. Auf dem unteren zwei Drittel des

Vorder- und des Hinterrandes kann jede Klappe ungefähr fünf kurze dreieckige Zähne tragen. Die Oberfläche der Klappen ist mit Längsreihen von kleinen runden Grübchen bedeckt. Die rechte Klappe besitzt zwei gekerbte Schlosszähne. Diese Ostracode erinnert besonders von oben oder von unten gesehen, einigermassen an *Loxoconcha alata* Brady (1880, S. 122, T. XXVII, F. 6a—j).

Sie ist in der Schreibkreide selten und im Mergel etwas häufiger. Der Mergel lieferte auch hier wieder die besten Reste.

Gattung *Cytheropteron* Sars 1866.
van Veen 1936, S. 70; Martin 1939, S. 176.

Untergattung *Cytheropteron* Sars s.s.
Alexander 1934b, S. 229.

Das Schloss ist nicht immer wie von Alexander und van Veen beschrieben ist. Bei den von van Veen unterschiedenen Arten ist es bei *Cytheropteron limburgense* wohl der Fall, aber *Cytheropteron v. scriptum* besitzt ein etwas anderes Schloss, da bei der linken Klappe zwischen dem auf der rechten Seite gelegenen Schlossrande und dem Dorsalrande eine Furche anwesend ist, wie dieses z. B. bei *Brachycythere* auch der Fall ist. Die linke Klappe greift hier deshalb auf die rechte Seite über, was bei der vorigen *Cytheropteron*-Art nicht der Fall ist.

Cytheropteron v. scriptum van Veen.
Taf. VI, Fig. 12—17.

Cytheropteron v. scriptum van Veen 1936,
S. 71, T. III, F. 51—54.

Die v-förmige Zeichnung ist bisweilen deutlich wahrzunehmen. Oefter sieht man auf der Lateralfläche statt dieser ein paar schwache Furchen, die einander parallel sind und senkrecht auf dem Ventralrande stehen. Das hinten nach innen gebogene flügelartige Gebilde am Unterende der Lateralfläche trägt hinten bisweilen ein nach hinten und aussen gerichtetes Stachelchen, das gewöhnlich